

Bovenregionaal Werkatelier Wind op en rondom de Veluwe –VERSLAG

DATUM: dinsdag 30 maart, van 13.00 tot 16.00 uur

LOCATIE: Online

DEELNEMERS

Kernteam RES en vertegenwoordigers uit de RES regio's

VERSLAG

Introductie

In het voorjaar van 2020 is een verkenning gestart naar de (on)mogelijkheden voor windenergie op en rond Natura 2000 gebied Veluwe. Uit de ecologische rapportage van Altenburg & Wybenga blijkt dat de status van N2000-gebied, i.h.b. de impact van windenergie op de Wespendif, forse inperking betekent voor de mogelijkheden voor windenergie op en rondom de Veluwe. Dit heeft geleid tot bovenregionale bestuurlijk afspraken over een gezamenlijk aanpak. De bestuurlijke afspraken worden ingebracht ter besluitvorming in de regionale Stuurgroepen RES en colleges.

Het doel van dit werkatelier is

- Onderling inzicht verwerven in de betekenis van de verkenning en bestuurlijke afspraken 'Wind op en rondom de Veluwe' voor de RES'en in de betreffende regio's
- Totaal kaartbeeld Gelderse RES'en i.r.t. invloedsgebied bescherming Wespendif
- Ontwikkelen bouwstenen voor een bovenregionaal afwegingskader
- Informeren en bespreken van het vervolg proces

Presentaties 'RES en Wind op en rondom de Veluwe'

Door de ontwerp bureaus van de zes Gelderse regio's is een presentatie gegeven waarin is in gegaan op:

- Het 'RES-bod': elektriciteitskaart en omvang opwek
- De (gemaakte) inhoudelijke afwegingen bij het RES-bod
- Welke speelruimte is er voor optimalisatie met het oog op de Wespendif?

De presentatie en het gezamenlijk kaartbeeld is opgenomen in een bijlage bij dit verslag.

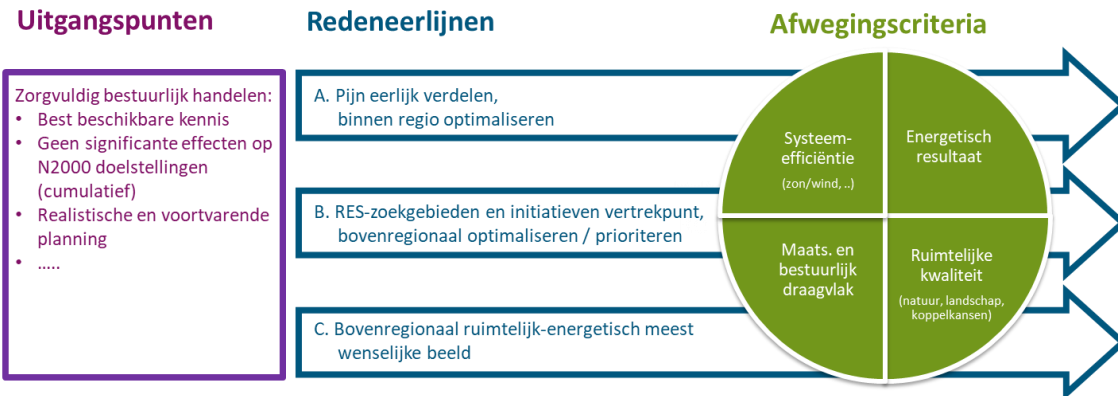
Uit de presentaties blijkt dat de regio's een aantal inhoudelijke afwegingen voor de zoekgebieden wind gemeen hebben, zoals de ambitie om zoveel mogelijk te clusteren en het benutten van infrastructuurlijnen. De mate van uitwerking van zoekgebieden en diepgang van de inhoudelijke onderbouwing verschilt per regio. In sommige regio's zijn de mogelijkheden concreet tot 'op locatieniveau' onderzocht en afgewogen. In andere regio's is er nog sprake van globale zoekgebieden.

Ook de mogelijke speelruimte voor optimalisatie verschilt. De regio's Noord-Veluwe en Food-Valley zijn (vrijwel) geheel gelegen binnen de invloedszone van de Veluwe en kennen daarmee weinig alternatieven. In de regio Cleantech is bij het optimaliseren van zoekgebieden al ingespeeld op het ecologisch onderzoek. De regio Achterhoek heeft nog meerdere zoekgebieden binnen en buiten de invloedszone en kan in de verdere uitwerking de status van Natura2000 gebied meewegen bij locatiekeuzes. De regio's Rivierengebied en Arnhem-Nijmegen liggen voor een deel binnen de invloedszone, ook met enkele voorkeurslocaties / zoekgebieden voor wind.

Bouwstenen Bovenregionaal afwegingskader

Tijdens het werkatelier is in groepen het gesprek gevoerd over een bovenregionaal afwegingskader aan de hand van onderstaand denkkader.

Bovenregionaal Denkkader 'Wind op en rond de Veluwe'

Het denkkader bestaat uit:

- Zorgvuldig bestuurlijk handelen is de basis onder de gemaakte bovenregionale bestuurlijke afspraken. Deze leiden tot een aantal **uitgangspunten** voor het vervolgproces.
- Er zijn drie **redeneerlijnen** geformuleerd voor het verder uitwerken en maken van keuzes t.a.v. de mogelijkheden voor windenergie op en rondom de Veluwe (*N.B. drie opties waaruit een keuze mogelijk is*).
- Een set **afwegingscriteria** (gekoppeld aan het nationale RES afwegingskader) om in iedere redeneerlijn een keuze te maken t.a.v. zoekgebieden, locaties, fasering, etc.

Via een world-cafe werkwijze (rouleren) zijn de uitgangspunten, redeneerlijnen en afwegingscriteria besproken.

Uitgangspunten

Er is voorgesteld de volgende uitgangspunten toe te voegen:

- Lopende initiatieven in een ver gevorderd stadium gaan door
- Solidariteit (elkaar ondersteunen in het zoeken naar alternatieven, elkaar niet in de weg zitten).

Redeneerlijn A. Pijn eerlijk verdelen, binnen regio optimaliseren

Het voordeel van deze redeneerlijn is dat de regio's maximaal de ruimte krijgen om tot nadere locaties te komen. En daarbij in te spelen op lokale kenmerken, draagvlak, meekoppelkansen met andere gebiedsopgaven en transities.

De vraag is echter of en hoe je tot een 'eerlijke' verdeling kunt komen. Daarbij zouden ook bijvoorbeeld de mate van uitvoerbaarheid, (bestuurlijk) draagvlak, maatschappelijke kosten, burgerinitiatieven etc. meegewogen moeten worden. Een nadeel is ook dat er nog veel verschillen zijn tussen de regio's qua stand van zaken van projecten. De kwantitatieve benadering van deze redeneerlijn spreekt de deelnemers niet aan en zal naar verwachting tot suboptimale keuzes leiden t.a.v. energetische resultaat en ruimtelijk kwaliteit.

Redeneerlijn B. RES-zoekgebieden en initiatieven vertrekpunt, bovenregionaal optimaliseren / prioriteren

Deze redeneerlijn heeft als voordeel dat er recht wordt gedaan het doorlopen regionale proces (niet opeens nieuwe afwegingen en zoekgebieden), dit is van belang voor het draagvlak. In dat proces is ook gebruik gemaakt van kennis van het gebied, hierdoor is goed zicht op realiteit en hindernissen.

Bij het optimaliseren zouden de volgende overwegingen / criteria een rol moeten spelen:

- Nader onderzoek naar de procedurele, ruimtelijk en technische haalbaarheid van zoekgebieden (voordat keuzes worden gemaakt).
- Kans op een initiatiefnemer die de locatie wil ontwikkelen. Hierin speelt grondeigendom ook een rol.
- Mogelijkheden om de balans tussen zon / wind in een regio te verbeteren.

- Rekening houden met de mate waarin een regio alternatieve zoekgebieden (buiten het invloedsgebied) heeft.
- Impact op netcapaciteit (zoveel mogelijk voorkomen van extra investeringen in het net).
- Ruimtelijke principes zoals clustering, tussen ruimte, etc.

Deze redeneerlijn lijkt de aanwezigen het meeste aan te spreken. Het biedt ook mogelijkheden om te blijven aansluiten bij 'energie' en commitment van initiatiefnemers en betrokkenen in de lokale praktijk.

Redeneerlijn C. Bovenregionaal ruimtelijke-energetisch meest wenselijke beeld

Deze redeneerlijn lijkt de meeste mogelijkheden te hebben om te optimaliseren op energetische opbrengst en ruimtelijke kwaliteit. Daarbij kan worden gekeken naar locaties die landschappelijk of integraal de beste oplossing bieden en naar kansen om landschappelijke meerwaarde creëren. Ook heel grote clusters van windenergie kunnen gunstig zijn voor de netwerkbeheerder. Voorwaarde is wel dat de bovenregionale aanpak gebeurt op basis van samenwerking tussen regio's en gemeenten (niet overrulen). Hierdoor ontstaat ook een betere bovenlokale afstemming met de 'buren'.

Nadelen van deze redeneerlijn zijn het teniet doen van de uitkomsten van de lokale en regionale RES-processen. Dit zal het draagvlak in de gebieden sterk onder druk zetten. Daarbij wordt ook voorbij gelopen aan lokaal bestuur en beleidsvorming (behalen van eigen gemeentelijke doelen). Het is de vraag of er voldoende kan worden aangesloten bij lokale belangen en beweegredenen. Is er wel voldoende lokale kennis over bijvoorbeeld meekoppelkansen? Wordt het niet lastiger om lokaal eigenaarschap te creëren?

De volgende overwegingen en criteria worden van belang geacht:

- Integrale benadering, meekoppelen
- Draagvlak of compensatie om draagvlak te creëren
- Verdeling over regio's in samenhang bekijken met andere doelstellingen (zoals stikstof).
- Netwerk (verhouding wind /zon)

Nog enkele notities uit de gesprekken

- Bestaande en vergunde windparken zijn onderdeel van de in het ecologisch onderzoek genoemde aantallen turbines (en moeten dus van de nog beschikbare ruimte worden afgetrokken). Het addendum bij het rapport ligt dit nader toe.
- Van belang om (ook) een landelijke afweging te maken: nationale doelstellingen zouden centraal moeten staan.
- Is de impact op de Wespandief minder groot als we aansluiten bij bestaande windparken versus de aanleg van nieuwe windparken? Antwoord: Naar verwachting maakt het geen verschil, het blijven immers nieuwe windturbines die een aanvaringsrisico met zich mee brengen.
- Welke invloed heeft de hoogte van een windturbine op de mortaliteit? Antwoord: de hoogte van een windturbine heeft beperkt invloed op het aanvaringsrisico/ de mortaliteit. Een hogere windturbine heeft wel een grotere energetische opbrengst, waardoor minder turbines per TWh nodig zijn.
- Wat betekent dit proces voor lopende initiatieven? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we de onzekerheid zo snel mogelijk verminderen?

Het blijkt ook gewenst om goed te kijken naar de mogelijkheden voor mitigatie, zoals een stilstand voorziening. Dit zal van invloed zijn op het aantal te realiseren windturbines.

Vervolg proces

De provincie heeft een voorstel gepresenteerd voor het vervolgproces (zie bijgevoegde presentatie).

Meegegeven aandachtspunten:

- Heldere rol en taak voor de ambtelijke begeleidingsgroep

- Maak in de aanpak en organisatie onderscheid tussen de inhoud, proces en bestuurlijke besluitvorming